

Poradnik Blżej Obywatela

bezpłatny poradnik, nr 1(1)/2014

PRAWO. OBYWATEL JAKO DŁUŻNIK

Poradnik
Blżej
Obywatela

W NUMERZE:

Długi wobec urzędu skarbowego	3
Długi wobec ZUS	8
Koszty mieszkaniowe	13
Oplaty za media	14
Upadłość konsumencka	16
Przydatne adresy	19

Blżej Obywatela

BEZPŁATNY KWARTALNIK „BLŻEJ OBYWATELA”

Wydawca:

Fundacja Dzieła Kolpinga w Polsce
ul. Źułowska 51, 31-436 Kraków
tel. 012 418 77 70, fax 012 418 77 76
e-mail: fundacja@kolping.pl
www.fundacja.kolping.pl
Koordynator projektu: Bożena Michałek

Redakcja:

Eliza Marks
e-mail: prawo-krakow@kolping.pl

Korekta:

Bartosz Stanisławski

Opracowanie graficzne i druk:

Drukarnia Gryfix, 32-086 Węgrzce, ul. B3 nr 5

Niniejszy poradnik jest wydawany w ramach projektu „Blżej Obywatela” (www.prawo.kolping.pl).

Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Zamieszczone w poradniku teksty mają charakter wyłącznie informacyjny.

Kopiowanie, powielanie i wykorzystywanie tekstów bez zgody Fundacji Dzieła Kolpinga w Polsce jest zabronione.

W przypadku trudnej sytuacji finansowej, gdy nie wiadomo, skąd wziąć pieniądze na spłatę zobowiązań, w pierwszej kolejności warto spróbować porozumieć się z wierzycielem. Należy podjąć taką próbę, niezależnie od tego, wobec kogo ma się dług (czy jest to urząd skarbowy, ZUS, przedsiębiorstwo gazowe czy właściciel mieszkania). Przeciąganie okresu nieopłacania na czas rozmaitych należności spowoduje bowiem wyłącznie, że dług będzie stale rósł. Należy podjąć próby poprawienia swojej sytuacji: sprzedać część majątku, aby spłacić chociaż część zobowiązań, wnioskować o rozłożenie zadłużenia na raty, zaproponować racjonalny harmonogram spłat czy wnieść o umorzenie przynajmniej części odsetek. Wiele instytucji, czy to prywatnych, czy państwowych, zapewnia odpowiednie instrumenty wspierania dłużników.

Podejmowane starania należy dokumentować, zachowując wszelką korespondencję, bowiem w przypadku konieczności złożenia wniosku o upadłość może to bardzo pomóc w wykazaniu, że podejmowane były rozmaite próby spłaty powstałego zadłużenia.

DŁUGI WOBEC URZĘDU SKARBOWEGO

Jeżeli nie zapłacimy w terminie podatku, zaliczki na podatek lub raty podatku, powstaje zaległość podatkowa. Powód nierozliczenia się z urzędem skarbowym w odpowiednim czasie nie ma znaczenia – sam fakt braku zapłaty skutkuje powstaniem zaległości. Od zaległości takiej naliczane są odsetki za zwłokę, co powoduje, że nasze zadłużenie wobec urzędu skarbowego zwiększa się jeszcze bardziej. Oprócz tego podatnik, który uporczywie nie płaci podatków w terminie, naraża się na sankcje karne. Wobec takich dłużników urząd skarbowy wszczyna egzekucję. Aby uniknąć tak przykrych sytuacji, warto podjąć próbę ustalenia z organem podatkowym sposobu i terminu spłaty bieżących oraz zaległych zobowiązań. Możliwe są bowiem różne formy pomocy w tym zakresie.

O ulgę w spłacie podatku mogą ubiegać się osoby znajdujące w bardzo trudnej sytuacji finansowej, w przypadku których nic nie wskazuje na poprawę kondycji finansowej w przyszłości, a zapłata podatku zagrażałaby egzystencji podatnika i jego rodziny.

Osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą może obecnie ubiegać się o następującą pomoc:

- odroczenie terminu płatności podatku i zapłaty zaległości, a także kosztów egzekucyjnych, niepodatkowych należności budżetowych stanowiących dochód Skarbu Państwa;
- rozłożenie na raty podatku i zaległości, a także kosztów egzekucyjnych, niepodatkowych należności budżetowych stanowiących dochód Skarbu Państwa;
- umorzenie zaległości podatkowej i opłaty prolongacyjnej, a także kosztów egzekucyjnych, niepodatkowych należności budżetowych stanowiących dochód Skarbu Państwa,
- zwolnienie płatnika z obowiązku pobrania podatku (zaliczek na podatek) oraz ograniczenie poboru zaliczek na podatek;
- odroczenie terminów wynikających z przepisów prawa podatkowego, innych niż terminy płatności.

Zastosowania ulgi ma zawsze charakter uznaniowy i przyznanie jej leży wyłącznie w gestii organu podatkowego, który może, ale nie musi jej przyznać.

Aby uzyskać pomoc w spłacie zobowiązań podatkowych, należy – co do zasady – złożyć do właściwego urzędu skarbowego stosowny wniosek. Uprawniony do wniesienia

wniosku jest tylko podatnik, a zatem nie może tego zrobić (bez odpowiedniego pełnomocnictwa) np. osoba trzecia odpowiedzialna za zaległość podatnika, współmałżonek, rodzic czy współnik.

Wniosek wraz z niezbędnymi dokumentami można złożyć osobiście (należy wówczas zadbać o uzyskanie potwierdzenia jego złożenia) lub wysłać listem poleconym. Niektóre urzędy skarbowe posługują się własnym wzorem wniosku (można go znaleźć np. na stronach internetowych urzędów).

Nie warto długo zwlekać ze sporządzeniem wniosku, gdyż w przypadku odmowy udzielenia ulgi w spłacie podatku podatnik zobowiązany jest zapłacić zaległość podatkową wraz z odsetkami za zwłokę. Nadmierne opóźnianie sprawy spowoduje naliczenie wysokich odsetek.

Organ podatkowy powinien rozpatrzyć wniosek i wydać decyzję niezwłocznie, jednak nie dłużej niż w ciągu miesiąca, a w sprawach skomplikowanych w ciągu 2 miesięcy.

Podatnik może wnioskować wyłącznie o wymienione powyżej formy pomocy. Może przy tym wnosić o jedną lub kilka alternatywnych ulg. Co istotne, organ podatkowy jest związany treścią wniosku, co oznacza, że nie może zastosować innej ulgi niż ta, o którą prosi podatnik. Jeżeli podatnik zwróci się o pomoc nieprzewidzianą przez przepisy, jego podanie nie zostanie w ogóle rozpoznane (postępowanie w sprawie przyznania ulgi nie zostanie wszczęte). Poprawnie skonstruowany wniosek pozwoli na jego szybkie rozpoznanie; nieprecyzyjny lub niejasny będzie natomiast wymagał przeprowadzenia przez urząd postępowania, co dodatkowo wydłuży czas oczekiwania na rozpatrzenie sprawy.

Warto zatem skorzystać z fachowej pomocy i skonsultować z pracownikiem właściwego urzędu skarbowego zamiar złożenia wniosku oraz jego treść. Numery telefonów do poszczególnych urzędów skarbowych z terenu województwa małopolskiego zamieszczone zostały na końcu niniejszej publikacji. Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych urzędów można znaleźć również na stronie internetowej Izby Skarbowej w Krakowie (www.iskrakow.krak.pl/), w zakładce „Urzędy Skarbowe”. Tam też można ustalić, który urząd skarbowy jest właściwy w sprawie. Złożenie wniosku o zastosowanie ulgi w spłacie samo w sobie nie chroni podatnika przed wszczęciem i prowadzeniem postępowania egzekucyjnego. Jednak w praktyce do czasu rozpatrzenia wniosku przez organ podatkowy w wielu przypadkach czynności egzekucyjne nie są prowadzone.

Od decyzji w sprawie zastosowania ulgi przysługuje odwołanie do właściwego Dyrektora Izby Skarbowej w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania.

Wniosek nie podlega opłacie.

WAŻNY INTERES

Ulgą w spłacie zobowiązań podatkowych może być udzielona tylko w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym. Dlatego konieczne jest wykazanie takiego interesu we wniosku o przyznanie jednej z form pomocy. Organ bierze pod uwagę konkretny stan faktyczny, sytuację finansową, rodzinną i życiową wnioskodawcy, skutki ekonomiczne, jakie w przypadku uregulowania należności podatkowej dotkną podatnika i jego rodzinę. Chodzi zatem o wykazanie, że wystąpiły nadzwyczajne, losowe zdarzenia lub szczególny splot okoliczności, na które podatnik nie może mieć wpływu i które są niezależne od sposobu jego postępowania oraz po-

wodują, że nie jest on w stanie uregulować zaległości podatkowych (np. utrata możliwości zarobkowania na skutek ciężkiej choroby, wypadku, utrata majątku w wyniku pożaru, powodzi). Wniosek może zostać uwzględniony, jeżeli zapłata zaległości podatkowych spowoduje, że podatnik nie będzie w stanie zaspokoić swoich potrzeb materialnych odpowiadających minimum egzystencjalnemu (czyli zabraknie mu środków na pokrycie niezbędnych wydatków bieżących koniecznych do utrzymania rodziny, w tym małoletnich dzieci), wskutek czego niezbędne stanie się udzielenie mu wsparcia przez państwo za pośrednictwem pomocy społecznej (np. przyznanie zasiłku).

Bardzo ważne jest zatem rzetelne uzasadnienie wniosku, staranne przedstawienie stanu faktycznego oraz dołączenie dokumentów potwierdzających powoływane okoliczności. Osoby prowadzące działalność gospodarczą powinny mieć świadomość, że powszechnie przyjmuje się, iż to podatnik ponosi ryzyko związane z prowadzoną przez siebie działalnością oraz jej następstwami. Jest rzeczą normalną, że przedsiębiorcy borykają się z różnymi trudnościami, czasami nieusuwalnymi, które mogą nawet doprowadzić do zawieszenia bądź likwidacji działalności. Zatem sam fakt popadnięcia w kłopoty finansowe, nawet niezawinione przez podatnika, jest na ogół niewystarczający do przyznania przez organ podatkowy wsparcia w uregulowaniu zobowiązań podatkowych.

Dobrze jest uprawdopodobnić, że w przypadku udzielenia wnioskowanej pomocy podatnik będzie dysponował środkami finansowymi niezbędnymi do spłaty zobowiązania.

O ulgę w postaci odroczenia terminu płatności podatku można ubiegać się wyłącznie w sytuacji, gdy termin taki jeszcze nie upłynął. Co ważne, istotna jest data wydania stosownej decyzji przez urząd skarbowy. W praktyce oznacza to, że jeżeli podatnik przewiduje, iż nie będzie w stanie zapłacić podatku na czas, powinien na tyle wcześniej złożyć wniosek o odroczenie terminu, aby urząd zdążył go rozpatrzyć przed upływem terminu zapłaty. W przeciwnym razie (tzn. nawet gdy podatnik co prawda złoży wniosek o odroczenie terminu płatności przed jego upływem, jednak organ podatkowy podejmie decyzję po jego upływie) odroczenie terminu płatności nie będzie możliwe. W takim przypadku może być podjęta decyzja o odroczeniu zapłaty zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę. Należy jednak zaznaczyć, że można spotkać się również z inną praktyką urzędów skarbowych, które wydają decyzję o odroczeniu terminu płatności, który już upłynął, jeżeli stosowny wniosek o odroczenie został złożony przed upływem terminu zapłaty (nawet ostatniego dnia).

Dopuszczalne jest odroczenie terminu płatności podatku w części.

Jeśli termin zapłaty podatku już minął, podatnik może ubiegać się o odroczenie zapłaty zaległości. Wniosek o odroczenie zapłaty zaległości podatkowej można złożyć najwcześniej dzień po terminie płatności podatku. Istotą tej ulgi jest w praktyce spowodowanie nienaliczania odsetek za zwłokę. Wniosek o odroczenie zapłaty zaległości jest bowiem w rzeczywistości niczym innym jak wnioskiem o nienaliczanie odsetek przez określony czas.

Jeżeli organ podatkowy przychyli się do wniosku podatnika, odroczone zostanie zarówno zapłata zaległości, jak i odsetek za zwłokę (nie jest dopuszczalne odroczenie zapłaty samej zaległości bez odsetek i na odwrót; istnieje natomiast możliwość odroczenia odsetek określonych od niezapłaconych w terminie zaliczek na podatek).

Nie ma ograniczenia czasowego dla odroczenia terminu płatności.

Zarówno odroczonego terminu płatności podatku, jak i ustalony w decyzji termin zapłaty zaległości może być ponownie przesunięty w czasie (i to wielokrotnie), jeżeli podatnik

**ODROCZENIE
TERMINU**

w kolejnych wnioskach wykaże, że występują okoliczności uzasadniające takie działanie. Co istotne, za każdy dzień odroczonego terminu płatności podatku naliczana jest opłata prolongacyjna.

ROZŁOŻENIE
NA RATY

Rozłożenie na raty zapłaty oznacza podzielenie (przynajmniej na dwie części) kwoty podatku lub zaległości wraz z odsetkami i ustalenie dla każdej z tych części terminu płatności. Wysokość oraz liczba rat ustalana jest przez organ podatkowy indywidualnie – nie ma w tym zakresie żadnych wprowadzonych przez przepisy limitów czy ograniczeń. Nie został także wskazany okres, na jaki można dokonać rozłożenia na raty. Warunki omawianej ulgi kształtowane są przez organ podatkowy stosownie do możliwości płatniczych podatnika. Raty podatku (zaległości) nie muszą być równe – możliwe jest ustalenie rat w różnych kwotach, w zależności od możliwości płatniczych podatnika. Nie ma również wymogu ustalania terminów płatności poszczególnych części w stałych okresach (np. co miesiąc). Podatnik powinien więc wykorzystywać możliwość negocjowania z urzędem jak najkorzystniejszych dla niego warunków.

Jeżeli organ odmówi podatnikowi udzielenia omawianej ulgi, a zmienią się okoliczności faktyczne sprawy (np. wystąpi jakieś zdarzenie losowe), nie ma przeszkód do złożenia kolejnego wniosku o rozłożenie na raty. Nie ma podstaw do odmowy wszczęcia postępowania z tego powodu, że sprawa została już raz zakończona decyzją odmowną. Ustalone przez organ podatkowy w decyzji terminy płatności rat mogą być – na wniosek podatnika – odroczone (o ile oczywiście nie upłynął jeszcze termin ich płatności). Jest to o tyle istotne, że jeżeli podatnik nie będzie w stanie zapłacić raty (lub rat) w ustalonych terminach i nie wystąpi w odpowiednim czasie o przesunięcie terminu płatności, obowiązujące staną się na powrót pierwotne terminy płatności podatku (i co za tym idzie naliczone zostaną stosowne odsetki).

Także w tym przypadku od każdej raty za każdy dzień naliczana jest opłata prolongacyjna.

UMORZENIE

Umorzenie zaległości podatkowych może nastąpić tylko w szczególnych przypadkach, ponieważ w razie zastosowania tej ulgi dochodzi do zwolnienia podatnika z jego długu podatkowego, wskutek czego zobowiązanie to wygasa. Na zastosowanie takiej formy pomocy organ podatkowy decyduje się, gdy inny rodzaj wsparcia nie przyniósłby oczekiwanych rezultatów (tzn. spłaty zobowiązania podatkowego), czyli w sytuacji, gdy podatnik nie posiada żadnego źródła dochodu bądź jego miesięczne przychody są równe lub niższe niż jego wydatki i w konsekwencji nawet rozłożenie zobowiązania podatkowego na raty powodowałoby powstawanie dalszych zaległości. Umorzona może zostać:

- zaległość podatkowa w całości wraz z odsetkami za zwłokę;
- zaległość podatkowa w części wraz z odsetkami za zwłokę;
- kwota odsetek;
- opłata prolongacyjna.

Nie można umorzyć wyłącznie zaległości bez odsetek, dopuszczalne jest natomiast umorzenie samej kwoty odsetek. Nie ma również możliwości wnoszenia o umorzenie kwoty podatku (czyli należności, której termin płatności jeszcze nie minął).

Wniosek o umorzenie zaległości podatkowej można złożyć najwcześniej dzień po terminie płatności podatku.

Umorzona może również zostać opłata prolongacyjna (w całości lub w części). Umorzenie takie może jednak nastąpić wyłącznie do czasu wygaśnięcia decyzji o odroczeniu terminu płatności lub rozłożeniu na raty. Oznacza to, że jeżeli podatnik nie dotrzyma odroczonego terminu płatności lub spóźni się ze spłatą którejkolwiek raty, decyzja o odroczeniu lub rozłożeniu wygaśnie i umorzenie opłaty prolongacyjnej będzie niemożliwe („przekształci się” ona w odsetki za zwłokę).

Co do zasady płatnik (np. pracodawca) zobowiązany jest do obliczenia i pobrania od podatnika podatku (zaliczek na podatek) i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu. Organ podatkowy może jednak w określonych sytuacjach, na wniosek podatnika, zwolnić płatnika z obowiązku pobrania zaliczki. Jest to możliwe, jeżeli:

- pobranie podatku zagraża ważnym interesom podatnika, a w szczególności jego egzystencji (czyli pobranie podatku lub zaliczki spowodowałoby niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych), lub
- podatnik uprawdopodobni, że pobrany podatek byłby niewspółmiernie wysoki w stosunku do podatku należnego za rok podatkowy lub inny okres rozliczeniowy (czyli wysokość podatku, na podstawie dających się przewidzieć elementów stanu faktycznego, oceniana jest jako niższa od sumy przypadających do zapłacenia zaliczek). Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że zwolnienie płatnika z obowiązku pobrania zaliczki na podatek powoduje, iż podatnik musi samodzielnie uiścić należność. Powinien to uczynić albo w terminie określonym przez przepisy (jeżeli podatnik jest obowiązany do dokonania rocznego lub innego okresowego rozliczenia tego podatku), albo w terminie określonym przez organ podatkowy w decyzji.

Ułga w postaci ograniczenia poboru zaliczek na podatek dotyczy zaliczek samodzielnie wyliczanych i opłacanych przez podatnika. Ograniczenie – w zależności od treści wniosku podatnika – może dotyczyć części (dowolnej) lub całości zaliczek, zaliczek za wymieniony w decyzji okres lub pojedynczej, określonej zaliczki (ale tylko w granicach bieżącego roku podatkowego). Jeżeli podatnik uprawdopodobni, że zaliczki byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do podatku należnego za cały rok podatkowy, organ podatkowy jest zobligowany do podjęcia decyzji ograniczającej wysokość pobieranych zaliczek. Sytuacja taka może mieć miejsce np. w sytuacji, gdy odprowadzane przez podatnika zaliczki są zbyt wysokie z uwagi na przysługujące mu odliczenia od dochodu lub podatku.

Odroczenie terminów wynikających z przepisów prawa podatkowego sprowadza się do wydłużenia o określony czas możliwości dokonania danej czynności. Może to mieć miejsce jedynie w odniesieniu do terminu, który jeszcze nie upłynął.

Na wniosek podatnika organ podatkowy może zgodzić się również na odroczenie terminu złożenia np. deklaracji podatkowej VAT, informacji podatkowej dotyczącej podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego, oświadczenia w sprawie rezygnacji z kary podatkowej lub ryczałtu od sprzedaży ewidencjonowanej czy też terminu do wyboru opodatkowania według stawki liniowej w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Należy przy tym zaznaczyć, że np. odroczenie terminu złożenia deklaracji wywołuje takie same skutki jak odroczenie terminu płatności (podatek może być zapłacony później bez odsetek), ale nie jest obciążone opłatą prolongacyjną. Podatnik taki nie musi zatem płacić odsetek, o ile zapłaci podatek w odroczonej terminie, ani nie jest zobowiązany

**ZWOLNIENIE
Z OBOWIĄZKU
POBRANIA
PODATKU/ZALICZEK**

**OGRANICZENIE
POBORU ZALICZEK
NA PODATEK**

**ODROCZENIE
INNYCH TERMINÓW**

do zapłacenia opłaty prolongacyjnej (gdyż ta obciąża jedynie odroczenie terminu płatności i rozłożenie na raty).

DŁUGI WOBEC ZUS

Wiele osób popada również w zadłużenie wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Problem ten dotyka głównie przedsiębiorców, zarówno tych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą (czyli opłacających składki tylko na własne ubezpieczenie), jak i zatrudniających pracowników (a więc zobligowanych również do odprowadzania składek za inne osoby). Odpowiedzialność za długi wobec ZUS może jednak dotknąć także inne osoby, w tym współmałżonka, następcę prawnego albo osoby trzecie, na które została przeniesiona odpowiedzialność za zobowiązania wynikające z nieopłaconych składek. Bez względu na to, kto jest dłużnikiem ZUS, ignorowanie problemu powoduje popadanie w coraz większe finansowe tarapaty. Dlatego również w tym wypadku warto spróbować jak najszybciej dogadać się z ZUS-em i ustalić sposób likwidacji zadłużenia.

RODZAJE POMOCY

Poszczególne procedury wychodzenia z długów zostały opisane na stronach internetowych ZUS, pod adresem: www.zus.pl/default.asp?id=3201&p=1&idk. Niezbędne informacje można również uzyskać u pracowników zatrudnionych na stanowisku obsługi płatników składek i ubezpieczonych, w terenowych jednostkach organizacyjnych ZUS.

ZUS może w określonych przypadkach:

- umorzyć składki na ubezpieczenia społeczne w całości lub w części;
- odroczyć termin płatności należności z tytułu składek;
- rozłożyć należność z tytułu składek na raty.

WNIOSEK

Wniosek o odroczenie terminu płatności składek, o umorzenie należności z tytułu składek, jak również o udzielenie ulg w opłacaniu składek składa się w terenowej jednostce organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy. Wnioskodawca może skorzystać z wzorów wniosków opracowanych przez ZUS i udostępnionych na stronie internetowej pod adresem: e-inspektorat.zus.pl/pliki.asp?id_profilu=1&pomoc=3&menu=3&id_typu_pliku=1.

Wniosek można złożyć również w formie elektronicznej, za pośrednictwem strony internetowej EUP (Elektroniczny Urząd Podawczy).

UMORZENIE SKŁADEK

Na skutek podjęcia decyzji o umorzeniu ZUS rezygnuje z egzekwowania od osoby zobowiązanej należności z tytułu nieopłaconych składek, odsetek za zwłokę, kosztów upomnienia i dodatkowej opłaty (zobowiązanie składkowe wygasa). Ponadto w takim wypadku umorzone zostaje postępowanie egzekucyjne prowadzone w odniesieniu do przedmiotowych należności.

Należy jednak mieć na uwadze, że samo złożenie wniosku o umorzenie należności z tytułu składek nie gwarantuje, że należności te zostaną umorzone; nie jest to również powód do zawieszenia prowadzonego przez organ postępowania egzekucyjnego.

W przypadku odmowy umorzenia dłużnik zobowiązany jest do uregulowania zadłużenia wraz z odsetkami za zwłokę, naliczonymi do dnia zapłaty włącznie.

ZUS może umorzyć należności z tytułu składek tylko na wniosek dłużnika, wyłącznie w przypadku ich całkowitej nieściągalności lub z uwagi na ważny interes osoby zobowiązanej.

O umorzenie składek z powodu ich całkowitej nieściągalności może ubiegać się każda osoba odpowiedzialna za zadłużenie z tytułu składek, która nie ma środków finansowych na jego spłatę, w tym m.in.:

- osoba, której zadłużenie powstało w związku z prowadzoną zarówno aktualnie, jak w przeszłości działalnością gospodarczą;
- osoba trzecia i następca prawny, na których decyzją przeniesiona została odpowiedzialność za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek;
- małżonek odpowiadający z majątku wspólnego za zadłużenie z tytułu składek współmałżonka.

Z całkowitą nieściągalnością mamy do czynienia w następujących przypadkach:

- dłużnik zmarł, nie pozostawiając żadnego majątku, lub pozostawił ruchomości niepodlegające egzekucji, albo pozostawił przedmioty codziennego użytku domowego, których łączna wartość nie przekracza kwoty stanowiącej trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia, i jednocześnie brak jest następców prawnych oraz nie ma możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie;
- sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub umorzył postępowanie upadłościowe z uwagi na fakt, że majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania;
- nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności przy jednoczesnym braku: majątku, z którego można egzekwować należności, małżonka, następców prawnych, możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie;
- nie nastąpiło zaspokojenie należności w zakończonym postępowaniu likwidacyjnym;
- wysokość nieopłaconej składki nie przekracza kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym;
- naczelnik urzędu skarbowego lub komornik sądowy stwierdził brak majątku, z którego można prowadzić egzekucję;
- jest oczywiste, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwot przekraczających wydatki egzekucyjne.

Z kolei z wnioskiem o umorzenie z uwagi na ważny interes osoby zainteresowanej może wystąpić wyłącznie osoba, która jest jednocześnie płatnikiem składek, tzn. samodzielnie opłaca składki na własne ubezpieczenia.

Przez ważny interes osoby zobowiązanej należy rozumieć wystąpienie okoliczności, które uniemożliwiają spłatę zadłużenia, a w szczególności:

- ubóstwo zobowiązanego (brak minimum socjalnego), zagrażające dalszej egzystencji zarówno jego samego, jak i jego rodziny, oraz sytuację, gdy po uiszczeniu należności z tytułu składek dłużnik nie będzie dysponował środkami finansowymi pozwalającymi na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych jego samego i jego rodziny;
- zdarzenia losowe i klęski żywiołowe;
- chorobę zobowiązanego lub członków jego najbliższej rodziny (np. małżonka, dzieci, rodziców), nad którymi zobowiązany do spłaty należności sprawuje bezpośrednią opiekę, uniemożliwiającą pozyskiwanie dochodów niezbędnych do podjęcia spłaty zadłużenia.

Osoba ubiegająca się na tej podstawie o umorzenie musi dowieść, że ze względu na jej sytuację materialną i rodzinną uregulowanie zaległości spowodowałoby zbyt ciężkie skutki dla niej i jej rodziny.

Wykaz dokumentów koniecznych do dołączenia do wniosku można znaleźć na stronie internetowej ZUS, pod adresem: e-inspektorat.zus.pl/sprawy.asp?id_profilu=1&menu=3&id_sprawy=212&pomoc=3.

Po podjęciu przez ZUS decyzji dłużnik jest informowany, czy jego wniosek został rozpatrzony pozytywnie. Od decyzji tej nie przysługuje odwołanie do sądu. W przypadku niezadowolającego rozstrzygnięcia można natomiast w ciągu 14 dni od dnia doręczenia decyzji zwrócić się do Prezesa ZUS z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

ODROCZENIE
TERMINU
PLATNOŚCI

Odroczenie terminu płatności składki polega na zawarciu z ZUS umowy, w której ustalony zostaje harmonogram regulowania należnych składek (odmienny od terminów ustawowych), bez konsekwencji w postaci naliczania odsetek za zwłokę oraz przymusowego ściągania należności w trybie egzekucji. Trzeba jednak zaznaczyć, że zamiast odsetek dłużnikowi naliczana jest opłata prolongacyjna (jej kwota jest niższa od ewentualnych odsetek). Odroczenie może dotyczyć jedynie składek bieżących lub przyszłych, których ustawowy termin płatności jeszcze nie minął; wniosek o odroczenie złożony w dniu upływu terminu płatności albo później pozostawiany jest bez rozpoznania. Płatnik może uzyskać odroczenie 6 terminów płatności należności głównej w danym roku kalendarzowym. O ulgę może ubiegać się każdy płatnik, który ma chwilowe problemy płatnicze, uniemożliwiający pozyskanie środków na uregulowanie składek w ustawowym terminie płatności. Tak jak w innych przypadkach, tak i w tym ZUS wymaga, aby wniosek był wyczerpująco umotywowany. Podpisanie umowy o odroczenie terminu płatności następuje dopiero po złożeniu przez płatnika kompletu dokumentów rozliczeniowych, na podstawie których ustalono stan należności. Z wykazem dokumentów, które należy dołączyć do wniosku, można zapoznać się na stronie internetowej ZUS pod adresem: e-inspektorat.zus.pl/sprawy.asp?id_profilu=1&pomoc=3&menu=3&id_sprawy=369.

Dopełnienie formalności nie gwarantuje jednak pozytywnego rozpatrzenia sprawy. W sytuacji odmowy udzielenia ulgi płatnik zobowiązany jest do uregulowania należnych składek wraz z odsetkami za zwłokę, naliczonymi do dnia zapłaty włącznie.

Fakt zawarcia umowy nie zwalnia z opłacania na bieżąco, w ustawowych terminach, składek nieobjętych odroczeniem, w tym (w przypadku płatników opłacających składki za innych) również składek m.in. za pracowników czy zleceniobiorców. Uchybienie w tym zakresie może spowodować, że ZUS zerwie umowę i konieczne będzie uregulowanie zaległości wraz z odsetkami; zostanie również natychmiast wszczęte postępowanie egzekucyjne. Stanie się tak również w sytuacji, gdy zaległości nie zostaną spłacone w terminie wskazanym w umowie wcale lub zapłacona zostanie tylko część należnej kwoty. Jeżeli osoba nie ma możliwości pozyskania środków na spłatę należności na warunkach określonych w umowie, powinna przed upływem terminu do zapłaty odroczonej składki wystąpić z wnioskiem o zmianę warunków udzielonej ulgi (również w tym przypadku niezbędne jest staranne umotywowanie wniosku).

Istnieje również możliwość renegotjacji warunków umowy pod kątem ustalenia wcześniejszej niż pierwotnie zakładana spłaty należności, a także odstąpienia przez dłużnika od umowy. Jest to o tyle istotne, że sama zapłata odroczonej należności głównej przed terminem jej płatności nie stanowi podstawy do obniżenia opłaty prolongacyjnej.

Warto teŹ pamiętać, Źe jeŹeli powstanie sytuacja, w której naleŹy się spodziewać, iŹ ZUS zerwie umowę odraczającą, zawsze moŹna próbować wystąpić z wnioskiem o utrzymanie w mocy takiej umowy, powołuając się na szczegóльне okolicznoŹci.

W związku z zawarciem umowy odraczającej termin płatnoŹci skłádki ZUS ma prawo do ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego albo zastawu na majątku dłuŹnika.

RozłoŹenie na raty równieŹ następuje na podstawie zawartej z ZUS umowy, w wyniku której płatnik ma moŹliwoŹć uregulowania naleŹnoŹci w dłuŹszym okresie czasu, bez konsekwencji w postaci naliczania odsetek za zwłokę (nie są one naliczane począwszy od dnia następnego po dniu wpływu wniosku w tej sprawie; naliczana jest jednak opłata prolon-gacyjna) oraz wszczynania postępowania egzekucyjnego. RozłoŹenie spłaty zadłuŹenia na raty powoduje takŹe zawieszenie wcześnieŹ wszczętych i niezakończonych postępowañ egzekucyjnych dotyczących naleŹnoŹci objętych ulg.

W razie odmowy udzielenia ulgi dłuŹnik zobowiązany jest do uregulowania zadłuŹenia wraz z odsetkami za zwłokę, naliczonymi do dnia zapłaty włącznie.

Umowa podpisywana jest na wniosek płatnika. WysokoŹć i liczba rat mogą być róŹne – w zaleŹnoŹci od moŹliwoŹci płatniczych dłuŹnika.

O udzielenie omawianej ulgi mogą ubiegać się te same podmioty, które mają prawo wnioskować o umorzenie składek. TakŹe w tym przypadku wniosek musi być naleŹycie umotywowany i udokumentowany oraz wskazywać, Źe zastosowanie ulgi jest uzasadnione szczegóльными okolicznoŹciami, z powodu których dłuŹnik nie jest w stanie jednorazowo uregulować naleŹnoŹci z tytułu składek. Wykaz dokumentów, które naleŹy dołączyć do wniosku, moŹna znaleźć na stronie ZUS pod adresem: e-inspektorat.zus.pl/sprawy.asp?id_profilu=1&pomoc=3&menu=3&id_sprawy=368.

Dodatkowymi warunkami, które naleŹy spełnić, aby wniosek w ogółe został rozpatrzone, są: regulowanie w terminie i w pełnej wysokości bieżących naleŹnoŹci wobec ZUS, uregulowanie składek za ubezpieczonych, za których płatnik ma obowiązek odprowadzać skłádki (czyli m.in. za pracowników czy zleceniobiorców), uregulowanie kosztów egzekucyjnych (gdy zadłuŹenie objęte jest juŹ postępowaniem egzekucyjnym; w grę wchodzi zapłata, rozłoŹenie na raty lub umorzenie kosztów egzekucyjnych).

Naruszenie obowiązku terminowego uiszczania naleŹnoŹci skłádkowych moŹe stać się przyczyn rozwiązania umowy przez ZUS (wówtczas konieczne jest natychmiastowe uregulowanie naleŹnoŹci wraz z odsetkami za zwłokę).

JeŹeli dłuŹnik nie posiada srodków na spłatę naleŹnoŹci na warunkach okreŹlonych w umowie, ma moŹliwoŹć wystąpienia z wnioskiem o zmianę tych postanowieñ. Musi to jednak zrobić w odpowiednim czasie, poniewaŹ zmiana warunków moŹe dotyczć wyłącznie naleŹnoŹci, których termin płatnoŹci (według harmonogramu z umowy) jeszcze nie upłył. ZUS, stosownie do zaistniałej sytuacji, naleŹycie udokumentowanej przez wnioskodawcę, moŹe wydłuŹyć dodatkowo okres spłaty, zmienić terminy płatnoŹci poszczególnych rat lub ich wysokoŹć. Do czasu ewentualnego podpisania aneksu do umowy ratalnej naleŹnoŹci ni objęte podlegają jednak zapłacie zgodnie z dotychczasowym harmonogramem spłaty. W przypadku zaistnienia sytuacji pozwalającej przypuszczać, Źe ZUS rozwize umowę ratalną, dłuŹnik ma prawo złożenia wniosku o utrzymanie w mocy takiej umowy. Wniosek taki musi być jednak przekonująco umotywowany.

DłuŹnik takŹe jest uprawniony do rozwiązania umowy ratalnej. NaleŹy jednak pamiętać, Źe w takim przypadku będzie zobowiązany do natychmiastowej zapłaty całej naleŹnoŹci objętej umow, wraz z naleŹnymi z tego tytułu odsetkami.

UBEZPIECZENIA
DOBROWOLNE

W związku z zawarciem umowy ratalnej ZUS ma prawo do ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego albo zastawu na majątku dłużnika.

Osoby, które nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu (czyli np. niezatrudnione na podstawie umowy o pracę, niezarabiające na podstawie umowy zlecenia, nieprowadzące działalności gospodarczej), a także chorobowemu (m.in. wykonujące pracę nakładczą, pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług czy prowadzące działalność gospodarczą), mogą przystąpić dobrowolnie do takich ubezpieczeń. Wówczas samodzielnie opłacają składki na te ubezpieczenia.

Opisane powyżej rodzaje pomocy udzielanej dłużnikom ZUS nie dotyczą tej grupy ubezpieczonych, bowiem sankcją za nieterminowe opłacanie składek jest w tym przypadku ustanie ubezpieczenia, zarówno emerytalnego, rentowego, jak i chorobowego. Ubezpieczenia te ustają od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na te ubezpieczenia.

W praktyce oznacza to m.in., że jeżeli osoba objęta dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym:

- nie opłaci w ogóle należnej składki;
  - opłaci składkę z opóźnieniem, tzn. po 10 dniu miesiąca;
  - opłaci składkę co prawda terminowo, ale w niepełnej wysokości
- ZUS nie wypłaci jej żadnego świadczenia z ubezpieczenia chorobowego (zasiłku chorobowego, rehabilitacyjnego, macierzyńskiego czy opiekuńczego), pomimo ziszczenia się okoliczności uzasadniających ich przyznanie.

Stanie się tak również wówczas, gdy ubezpieczony płaci regularnie składki na ubezpieczenie chorobowe, jednak robi to zawsze z opóźnieniem. Zgodnie bowiem z panującym poglądem pojęcie „nieopłacenie w terminie składki” obejmuje właśnie wskazane powyżej sytuacje. Można jednak spotkać się z inną interpretacją, zgodnie z którą opłacenie składki w niepełnej wysokości nie powoduje ustania ubezpieczenia, może jednak stanowić podstawę do naliczenia odsetek za zwłokę lub wymierzenia dodatkowej opłaty przez ZUS.

Tylko w uzasadnionych przypadkach ZUS – na wyraźny wniosek ubezpieczonego – może wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie. Składający wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składek po terminie powinien wskazać przyczyny, które uniemożliwiły mu dotrzymanie terminu płatności. Wniosek należy złożyć na specjalnym formularzu US-10, dostępnym na stronach ZUS.

Jeżeli ZUS wyrazi zgodę na opłacenie składki po terminie, ciągłość ubezpieczenia zostaje przywrócona. W konsekwencji np. osoba opłacająca dobrowolnie ubezpieczenie chorobowe odzyskuje prawo do ubiegania się o świadczenia z tego ubezpieczenia. Należy również podkreślić, że jeżeli ubezpieczony nie zdecyduje się na złożenie takiego wniosku albo wniosek zostanie rozpatrzony negatywnie, dalsze sumienne i terminowe opłacanie należnej składki nie spowoduje ponownego objęcia ubezpieczeniem. W takim wypadku wpłacone po terminie składki są traktowane jak nadpłata i podlegają zwrotowi. Aby w dalszym ciągu podlegać dobrowolnym ubezpieczeniom, należy ponownie złożyć wniosek o objęcie takimi ubezpieczeniami.

KOSZTY MIESZKANIOWE

Z dostępnych form pomocy finansowej powinny również skorzystać osoby, które nie są w stanie opłacać czynszu za zajmowane mieszkanie. W określonych sytuacjach można ubiegać się o dodatek mieszkaniowy czy obniżkę czynszu. Zawsze warto też próbować porozumieć się z wynajmującym i ustalić bardziej dogodne warunki uiszczania opłaty za zajmowany lokal. Wzrost zadłużenia może bowiem w określonych wypadkach doprowadzić do eksmisji. Skutki nieopłacania czynszu w terminie zależą od tego, jaki tytuł do zajmowanego lokalu przysługuje osobie z niego korzystającej, oraz – w przypadku najmu – od treści umowy zawartej z wynajmującym.

Dodatek mieszkaniowy to finansowana ze środków publicznych dopłata do kosztów utrzymania mieszkania lub domu. O dodatek może się ubiegać:

- najemca oraz podnajemca lokalu mieszkalnego;
- osoba mieszkająca w lokalu mieszkalnym, do którego przysługuje jej spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego;
- osoba mieszkająca w lokalu mieszkalnym znajdującym się w budynku stanowiącym jej własność i właściciel samodzielnego lokalu mieszkalnego;
- inna osoba mająca tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponosząca wydatki związane z jego zajmowaniem;
- osoba zajmująca lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekująca na przysługujący jej lokal zamienny albo socjalny

– jeżeli spełnia określone przez przepisy kryterium dochodowe.

Istotna jest również powierzchnia zamieszkiwanego lokalu (dodatek przysługuje tylko na ściśle określonej powierzchni mieszkania) oraz ponoszone wydatki mieszkaniowe.

O dodatek mogą ubiegać się również osoby, które już mają zaległości czynszowe.

Wniosek o przyznanie dodatku mieszkaniowego wraz z niezbędnymi dokumentami należy złożyć do urzędu miasta lub gminy. Stosowne dane adresowe dla miasta Krakowa znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Dodatek mieszkaniowy przyznawany jest na okres 6 miesięcy. Jeżeli jednak osoba, która otrzymuje dodatek, nie opłaca na bieżąco należności za zajmowany lokal mieszkalny, jego wypłatę wstrzymuje się do czasu uregulowania zaległości. Dłużnik ma 3 miesiące na zapłacenie należności. Jeżeli uda mu się spłacić dług – wypłata dodatku jest wznowiana; wypłacany jest także dodatek za okres wstrzymania. Jeśli zaległość nie zostanie wyrównana, osoba traci prawo do dodatku mieszkaniowego. O przyznanie kolejnego dodatku będzie mogła ubiegać się dopiero po uregulowaniu zaległości powstałych w okresie obowiązywania wcześniejszej decyzji.

Jeżeli osoby wynajmujące lokal należący do mieszkaniowego zasobu gminy (nie dotyczy to lokali socjalnych) nie są w stanie płacić czynszu w wysokości ustalonej w umowie, mogą wnioskować do właściciela lokalu o zastosowanie wobec nich obniżki czynszu naliczonego według obowiązujących stawek w stosunku do najemców o niskich dochodach. Obniżka czynszu nie jest uzależniona od powierzchni lokalu mieszkalnego.

Obniżki mogą być udzielane najemcom (oraz podnajemcom, którzy używają lokali wynajmowanych przez gminę od innych właścicieli i podnajmowanych tym podnajemcom), których średni dochód w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego nie przekracza poziomu określonego w uchwale odpowiedniego organu lub w zarządzeniu

województwa. Kwota obniżki jest zróżnicowana w zależności od wysokości dochodu gospodarstwa domowego najemcy.

Wniosek o obniżkę czynszu składa się w siedzibie właściwego wynajmującego lub za pośrednictwem poczty. Do wniosku należy dołączyć deklarację o wysokości dochodów członków gospodarstwa domowego za okres pełnych 3 miesięcy kalendarzowych poprzedzających datę złożenia wniosku.

Obniżki udzielane są na okres 12 miesięcy; jeżeli po tym czasie dochody najemcy utrzymują się na równie niskim poziomie, może on wnioskować o udzielenie obniżki na kolejne 12 miesięcy.

Obniżka czynszu nie jest udzielana najemcy, który na dzień złożenia wniosku o obniżenie czynszu posiada zaległości w opłatach za używanie lokalu (czynszu oraz opłatach niezależnych od właściciela). Nie dotyczy to jednak sytuacji, w której najemca zawarł z wynajmującym porozumienie lub ugodę w sprawie spłaty zaległości w ratach, i realizuje je zgodnie z planem. Niedochowanie warunków porozumienia lub ugody oznacza automatycznie odstąpienie od udzielonej obniżki czynszu w terminie na koniec miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiło zerwanie porozumienia.

Bardzo istotne jest przestrzeganie wszystkich zasad korzystania z obniżki czynszu, bowiem ich naruszenie może najemcę dużo kosztować. Uchybienie obowiązkowi czy uchylanie się od spełniania wymogów formalnych może w najlepszym wypadku skutkować cofnięciem obniżki. W przypadku stwierdzenia poważniejszych naruszeń (np. złożenia niezgodnej z prawdą deklaracji o wysokości dochodów członków gospodarstwa domowego czy też uchylania się od wywiadu środowiskowego) najemca może być zobowiązany do zwrotu 200% kwoty otrzymanego obniżenia czynszu.

Na podobnych zasadach o obniżenie czynszu mogą ubiegać się najemcy lokali mieszkalnych Skarbu Państwa.

Stawka czynszu po przyznaniu dodatku mieszkaniowego i przy równoczesnym zastosowaniu obniżki nie może być niższa niż stawka czynszu za lokal socjalny.

Dane adresowe instytucji zajmujących się kwestią obniżki czynszu dla terenu miasta Krakowa znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Zgodnie z ogólnymi zasadami, jeżeli najemca lokalu mieszkalnego nie płaci czynszu lub innych opłat za używanie lokalu za co najmniej 3 pełne okresy płatności, właściciel może wypowiedzieć mu umowę na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego. Wypowiedzenie musi być jednak poprzedzone pisemnym uprzedzeniem o zamiarze wypowiedzenia umowy oraz wyznaczeniem dodatkowego miesięcznego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Wypowiedzenie umowy najmu oznacza dla lokatora konieczność opuszczenia lokalu. Jeżeli nie będzie chciał tego zrobić z własnej woli, właściciel (oprócz wszczęcia postępowania sądowego w celu odzyskania zaległego czynszu) będzie uprawniony do żądania eksmisji.

OPŁATY ZA MEDIA

W przypadku zaległości wobec dostawców prądu, gazu, czy innych mediów kwestia regulowania zadłużenia zależy od umowy zawartej z danym dostawcą. W tym wypadku

nie ma ogólnie ustalonych zasad wspierania dłużników w wychodzeniu z zadłużenia. Negocjując spłatę zaległych rachunków, należy mieć jednak na uwadze, że niektóre z postanowień zawartych w takich umowach mogą być uznawane za nielegalne. Dlatego warto śledzić strony internetowe Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na których można znaleźć sporo informacji na temat tzw. niedozwolonych postanowień umownych (www.uokik.gov.pl/porady_konsumenckie.php).

Jeżeli odbiorca zwleka z zapłatą za dostarczane do jego gospodarstwa domowego paliwa gazowe, ciepło lub energię elektryczną przez okres 30 dni, przedsiębiorstwo może wstrzymać dostarczanie takich paliw lub energii. Jednak nie ma prawa zrobić tego bez wcześniejszego ostrzeżenia – musi powiadomić odbiorcę na piśmie o zamiarze wstrzymania dostarczania paliw gazowych, prądu lub ciepła, jeżeli w ciągu 14 dni od dnia otrzymania powiadomienia nie ureguluje on zaległych i bieżących należności. Aby zapobiec odłączeniu od mediów, odbiorca we wskazanym czasie może albo zapłacić należność, albo złożyć do przedsiębiorstwa reklamację dotyczącą dostarczania paliw gazowych lub energii. W przypadku złożenia reklamacji do czasu jej rozpatrzenia przedsiębiorstwo nie może wstrzymać dostaw.

Reklamacja powinna być rozpoznana w ciągu kolejnych 14 dni. Po bezskutecznym upływie tego terminu odbiorca może przyjąć, że jego reklamacja została uznana.

Jeżeli przedsiębiorstwo nie uzna reklamacji, odbiorca w ciągu następnych 14 dni od dnia otrzymania powiadomienia o jej nieuwzględnieniu może wystąpić do stałego polubownego sądu konsumenckiego z wnioskiem o rozpatrzenie sporu w tym zakresie. Nie musi się w tym czasie martwić, że dostawa energii lub gazu zostanie mu wstrzymana, bowiem przepisy wyraźnie zakazują takiej praktyki – do czasu rozpoznania sprawy przez sąd polubowny paliwa gazowe i energia mają być dostarczane.

Jeżeli zdarzy się tak, że przedsiębiorstwo wstrzyma dostarczanie paliw gazowych lub energii do gospodarstwa domowego, odbiorca ma prawo złożyć reklamację na wstrzymanie dostawy. Wówczas przedsiębiorstwo jest zmuszone wznowić dostarczanie paliw gazowych lub energii w ciągu 3 dni od dnia otrzymania reklamacji i kontynuować ich dostarczanie do czasu jej rozpatrzenia. Negatywne rozpoznanie reklamacji również nie oznacza natychmiastowego odłączenia mediów. Możliwe jest bowiem wystąpienie do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o rozpoznanie sporu. Do czasu wydania przez niego decyzji przedsiębiorstwo ma nadal obowiązek dostarczać paliwa gazowe lub energię. Istotna jest również treść samej umowy zawartej pomiędzy dostawcą a odbiorcą paliw gazowych i energii. Umowa o dostawę paliw gazowych lub energii elektrycznej powinna zawierać postanowienia określające sposób postępowania w razie utraty przez odbiorcę możliwości wywiązywania się z obowiązku zapłaty za dostarczone paliwa gazowe lub energię albo usługi związane z ich dostarczeniem.

Bez względu na powyższe przedsiębiorstwo musi jednak bezzwłocznie wznowić dostarczanie paliw gazowych, ciepła lub energii elektrycznej, jeżeli wszelkie zaległości w opłatach zostaną uregulowane.

Osoby, które nie mogą poradzić sobie z przedsiębiorstwem energetycznym, mogą również zwrócić się o pomoc do powiatowego lub miejskiego rzecznika konsumentów. Zapewnia on nie tylko bezpłatne poradnictwo konsumenckie, ale także może wystąpić w sprawie danej osoby do przedsiębiorstwa.

GAZ, PRĄD

W RAZIE SPORU

Istnieje również możliwość zwrócenia się o pomoc do jednego z klubów Federacji Konsumentów.

Informacje dotyczące adresów wskazanych powyżej instytucji znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Osoby, które borykają się z ciężką sytuacją finansową, którym w związku z tym przyznany został dodatek mieszkaniowy i które jednocześnie są stroną umowy sprzedaży energii elektrycznej lub umowy kompleksowej, mogą ubiegać się o pomoc finansową w postaci dodatku energetycznego. Obecnie, tj. do dnia 30 kwietnia 2014 r., dla gospodarstwa domowego wynosi on odpowiednio:

- 11,36 zł/miesiąc – w przypadku osoby samotnie gospodarującej;
- 15,77 zł/miesiąc – w przypadku gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób;
- 18,93 zł/miesiąc – w przypadku gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 5 osób.

Dodatek przyznawany jest przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Wzór wniosku można znaleźć na stronie internetowej: sprawypoleczne.krakow.pl/swiadczenia_spoleczne/74061,artykul,dodatek_energetyczny.html.

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA

Osoba, która ze względu na rozmiary zadłużenia nie jest w stanie podolać spłacie wszystkich zobowiązań, może rozważyć ogłoszenie upadłości. Obecnie upadłość może zgłosić nie tylko przedsiębiorca, ale również osoba, która nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej.

Ogłoszenie upadłości przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej ma jej pomóc w odciążeniu się. Nie oznacza to jednak, że wszystkie finansowe kłopoty nagle się skończą i dłużnik będzie mógł rozpocząć życie „od nowa”.

Jeżeli uda się wszcząć postępowanie upadłościowe, sąd – oceniając zdolności płatnicze osoby oraz wartość jej majątku – zdecyduje, w jakim stopniu jest ona w stanie spłacić swoje zaległe zobowiązania wobec wierzycieli. Długi rozkładane są na realne do spłacenia raty. W celu uregulowania wszelkich zaległych należności likwidowany (sprzedawany) jest majątek dłużnika. Zazwyczaj zajmuje się tym syndyk.

W konsekwencji dalsze narastanie zadłużenia zostaje zatrzymane, odsetki przestają być naliczane. Od chwili ogłoszenia upadłości nie mogą już być wszczynane przeciwko takiej osobie żadne postępowania egzekucyjne, zaś już wszczęte zostają umorzone. Dłużnikowi zostaje stopniowo przywrócona płynność finansowa.

Jeżeli dłużnik spłaci wierzycieli w sposób wskazany przez sąd, może mieć pewność, że pozostała część niespłaconego zadłużenia zostanie mu umorzona.

Z wnioskiem o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej może wystąpić tylko dłużnik. Nie oznacza to jednak, że stosownego pisma nie może przygotować pełnomocnik takiego dłużnika (np. radca prawny czy adwokat). Chodzi o to, że z inicjatywą nie może wystąpić jeden małżonek za drugiego, rodzic za dziecko czy odwrotnie; wniosku nie może również złożyć osoba, wobec której dłużnik zalega z zapłatą. Jeśli oboje małżonkowie chcą przeprowadzenia postępowania upadłościowego w omawianym trybie, każdy z nich

powinien oddzielnie złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości. Obecnie nie ma możliwości złożenia jednego wspólnego wniosku o ogłoszenie upadłości obojga małżonków.

Sam fakt popadnięcia w długi nie jest jednak wystarczający do przeprowadzenia przez sąd postępowania upadłościowego. Należy spełnić pewne dodatkowe wymogi. Po pierwsze, niewypłacalność musi powstać na skutek wyjątkowych i niezależnych od dłużnika okoliczności. Sąd oddali wniosek osoby, która np. wzięła kredyt, zapożyczyła się czy też zakupiła jakąś wartościową rzecz, kiedy była już niewypłacalna albo gdy powinna była wiedzieć, że jej dochody nie pozwolą na spłatę zobowiązań. Podobna sytuacja będzie miała miejsce wówczas, jeżeli osoba straciła pracę ze swojej winy lub za swoją zgodą albo w ciągu ostatnich 10 lat dokonała czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli (np. mając świadomość, że ma długi, podarowała komuś nieruchomość, z której sprzedaży mogła uzyskać środki finansowe na spłatę zadłużenia). Inaczej sąd odniesie się do osoby, która zaciągnęła kredyt, a następnie zachorowała, bez swej winy straciła dobrze płatną pracę czy też jeśli zmarł jej współmałżonek, który również dostarczał środków do życia. Za wyjątkową sytuację uważa się także utratę majątku w wyniku zdarzenia losowego (np. pożaru, powodzi).

Po drugie, sąd oddali wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli wobec osoby w okresie ostatnich 10 lat prowadzono już postępowanie upadłościowe lub inne postępowanie, w którym umorzono całość lub część jej zobowiązań, albo w którym zawarto układ.

Po trzecie, upadłość nie może być ogłoszona w stosunku do osób fizycznych prowadzących gospodarstwo rolne. Po czwarte, z tej opcji odłożenia nie mogą korzystać również osoby nieposiadające na własność żadnego majątku. Co więcej, ewentualny majątek musi być na tyle duży, aby wystarczył na pokrycie kosztów postępowania.

Jeżeli dłużnik stwierdzi, że spełnia warunki do poddania się takiemu postępowaniu, powinien przygotować wniosek o ogłoszenie upadłości. Ważne jest, aby do wniosku dołączyć wszystkie potrzebne dokumenty, tzn.:

- aktualny wykaz posiadanego majątku – w wykazie tym należy jednocześnie wskazać wartość wymienionych w nim składników majątku;
- spis wszystkich wierzycieli wnioskodawcy, z podaniem ich adresów i wysokości zobowiązań wobec każdego z nich oraz terminów ich zapłaty, a także listę zabezpieczeń ustanowionych na majątku konsumenta na rzecz tych wierzycieli wraz z datami ich ustanowienia (np. zabezpieczenie kredytu mieszkaniowego hipoteką);
- oświadczenie, w którym wnioskodawca wskazuje dokonane przez siebie w ciągu 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości wpłaty na poczet swoich zobowiązań;
- wykaz osób, które mają zobowiązania majątkowe wobec wnioskodawcy, czyli wykaz jego dłużników, wraz z ich adresami, opisem ich zobowiązania, datą powstania zobowiązania oraz terminem zapłaty;
- wykaz tytułów egzekucyjnych oraz tytułów wykonawczych wydanych przeciwko wnioskodawcy (np. wyroki sądu, nakazy zapłaty, bankowe tytuły egzekucyjne);
- wykaz toczących się postępowań w celu ustanowienia na majątku wnioskodawcy wszelkiego rodzaju obciążeń (np. złożone wnioski o ustanowienie hipoteki lub zastawu);
- oświadczenie wnioskodawcy potwierdzające, że dane zawarte we wniosku o ogłoszenie upadłości są prawdziwe.

Nie ma żadnego terminu, w którym wniosek trzeba złożyć do sądu. Dłużnik powinien złożyć wniosek do sądu rejonowego – sądu gospodarczego, właściwego ze względu na miejsce jego zamieszkania.

Pomoc w przygotowaniu wniosku można uzyskać w biurze Powiatowego lub Miejskiego Rzecznika Konsumentów oraz w lokalnych organizacjach działających na rzecz praw konsumentów. Stosowne dane adresowe zostały zamieszczone na końcu niniejszej publikacji. Postępowanie jest trzyetapowe. Najpierw przed sądem toczy się postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Sąd bada przedłożone dokumenty i decyduje, czy ogłosić upadłość. Potem prowadzone jest postępowanie likwidacyjne (w jego ramach nie ma możliwości zawarcia układu z wierzycielami). Sprzedawane są różne składniki majątku: dom, mieszkanie, grunty, samochody itp. Sędzia może się zgodzić, aby likwidację masy upadłości prowadził upadły pod nadzorem syndyka. Warto rozważyć taką opcję, bowiem może to pomóc uzyskać lepszą cenę ze sprzedaży poszczególnych składników majątku. W przeciwnym razie syndyk obejmuje majątek, spienięża go, ustala listę wierzycieli, przygotowuje plan podziału funduszy, a następnie ustala plan spłaty pozostałych zobowiązań (nieobjętych planem podziału). Upadły może sam ustalić plan spłaty, ale sąd nie musi się na niego zgodzić. W planie spłaty ustala się, co dłużnik musi w okresie nie dłuższym niż 5 najbliższych lat spłacać, w jakiej kwocie i komu; jeżeli uda mu się wykonać plan, pozostała część będzie umorzona. Jest to etap tzw. próby – oszczędnego trybu życia: jeśli w tym czasie spłacone zostaną określone długi, pozostałe będą umorzone.

OPLATA

Wniosek o ogłoszenie upadłości podlega opłacie sądowej w wysokości 200 zł. Należy ją uiścić w kasie sądu lub wpłacić przelewem na rachunek bankowy podany na stronie internetowej sądu. Możliwe jest uzyskanie zwolnienia z tej opłaty. W tym celu należy wraz z wnioskiem o upadłość złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, wraz z oświadczeniem o stanie majątkowym i dochodach. Jego wzór można pobrać w sekretariacie sądu.

NA CO WARTO ZWRÓCIĆ UWAGĘ

Jeżeli osoba zdecyduje się na wszczęcie postępowania o ogłoszenie upadłości, musi przestrzegać obowiązujących w takim postępowaniu zasad. Jeżeli bowiem np. nie wskaże i nie wyda syndykowi całego majątku albo niezbędnych dokumentów lub w inny sposób nie będzie wykonywała ciążących na niej zobowiązań (np. nie wykona planu spłaty), sąd umorzy postępowanie. W konsekwencji nie dość, że nie zmniejszy swojego zadłużenia, to przez kolejne 10 lat nie będzie mogła wnieść kolejnego wniosku o ogłoszenie upadłości.

Ponadto w okresie wykonywania planu spłaty dłużnik nie może dokonywać czynności prawnych przekraczających granice zwykłego zarządu (czyli np. sprzedawać, darować czy zrzekać się rzeczy lub praw, obciążać ich zastawem lub hipoteką), nie ma prawa dokonywać zakupów na raty czy zakupów z odroczoną płatnością. Może natomiast zaciągać zobowiązania niezbędne dla utrzymania swojego i osób pozostających na jego utrzymaniu, z wyjątkiem zakupów na raty lub zakupów z odroczoną płatnością.

Dodatkowo upadły musi co roku składać sądowi sprawozdanie z wykonania planu spłaty za poprzedni rok.

Co istotne, jeżeli upadły nie może z powodu przemijającej przeszkody wywiązać się z obowiązków określonych w planie spłaty, sąd – na jego wniosek, po wysłuchaniu wierzycieli – może zmienić plan spłaty wierzycieli w ten sposób, że przedłuży termin spłaty lub zmieni wysokość poszczególnych płatności. Plan spłaty może również zostać zmodyfikowany z uwagi na polepszenie się sytuacji majątkowej dłużnika.

PRZYDATNE ADRESY

Urzędy skarbowe w Krakowie i powiatach ościennych

Urząd Skarbowy	Adres e-mail, strona www	Telefon, fax
US w Bochni ul. Golebia 3, 32-700 Bochnia	e-mail: us1202@mp.mofnet.gov.pl	tel. 14 615-26-00 fax 14 615-26-53
US w Brzesku ul. Królowej Jadwigi 16, 32-800 Brzesko	e-mail: us1203@mp.mofnet.gov.pl	tel. od 14 663-28-23 do 14 663-28-28 fax 14 663-08-42
US w Chrzanowie ul. Garncarska 9, 32-500 Chrzanów	e-mail: us1204@mp.mofnet.gov.pl	tel. 32 625-71-00 fax 32 627-62-62
Pierwszy US Kraków ul. Rzemieślnicza 20, 30-363 Kraków	e-mail: us1207@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 269-02-66 fax 12 269-02-90
US Kraków-Krowodrza ul. Krowoderskich Zuchów 2, 31-272 Kraków	e-mail: us1208@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 665-60-00 fax 12 665-61-36
US Kraków-Nowa Huta os. Bohaterów Września 80 31-621 Kraków	e-mail: us1209@mp.mofnet.gov.pl www.usnowahuta.krakow.pl	tel. 12 681-70-00, w sprawie ulg: 12 681-77-15, fax 12 647-92-22 Sprawami ulg zajmuje się Referat Obsługi Bieżącej; wniosek wraz z załącznikami można złożyć w Sali Obsługi Podatnika, budynek B, piętro I, stanowiska 146-152
US Kraków-Podgórze ul. Wadowicka 10, 30-415 Kraków	e-mail: us1210@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 254-70-00 fax 12 267-40-91
US Kraków-Prądnik ul. Krowoderskich Zuchów 2, 31-272 Kraków	e-mail: us1211@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 665-60-00 fax 12 665-67-51
US Kraków-Stare Miasto ul. Grodzka 65 31-001 Kraków	e-mail: us1212@mp.mofnet.gov.pl www.usstaremiasto.krakow.pl Dodatkowe informacje dotyczące ulg można znaleźć pod adresem: www.usstaremiasto.krakow.pl/files/Karta_072.pdf	tel. 12 293-81-00, fax 12 293-82-66 Sprawy ulg można załatwić w Sali Obsługi Klienta (wejście od ul. Podzamcze 2) lub przez Internet, za pośrednictwem platformy ePUAP: www.epuap.gov.pl Wzór wniosku o ulgę w spłacie zobowiązań można znaleźć pod adresem: www.usstaremiasto.krakow.pl/files/Karta_072z1.pdf
US Kraków-Śródmieście ul. Krowoderskich Zuchów 2, 31-272 Kraków	e-mail: us1213@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 665-60-00 fax 12 634-34-24
US w Miechowie ul. Stanisławy Daneckiej 1, 32-200 Miechów	e-mail: us1215@mp.mofnet.gov.pl	tel. 41 382-23-00 fax 41 382-23-41
US w Myślenicach ul. Cegielskiego 2, 32-400 Myślenice	e-mail: us1216@mp.mofnet.gov.pl www.us.myslenice.pl	tel. 12 274-24-20 fax 12 272-41-00
US w Nowym Targu ul. Parkowa 13, 34-400 Nowy Targ	e-mail: us1218@mp.mofnet.gov.pl	tel. 18 263-04-00 fax 18 266-29-33
US w Olkuszu ul. Budowlanych 2, 32-300 Olkusz	e-mail: us1219@mp.mofnet.gov.pl	tel. 32 645-02-20, 32 645-02-30, 32 645-02-40 fax 32 641-38-14
US w Oświęcimiu ul. Plebańska 2 32-600 Oświęcim	e-mail: us1220@mp.mofnet.gov.pl www.usoswiecim.pl Dodatkowe informacje dotyczące ulg można znaleźć pod adresem: www.usoswiecim.pl/pliki/0001/17062013115129.pdf oraz www.usoswiecim.pl/pliki/0001/07092012102841.pdf	tel. 33 846-64-40, w sprawie ulg: 33 846-64-98, fax 33 846-64-41 Sprawami ulg zajmują się pracownicy Wielosobowego Stanowiska Pracy ds. Udzielania Ulg w Spłacie Zobowiązań Podatkowych, budynek A, pokój 8a. Urząd nie dysponuje wzorem wniosku; druki stanowiące załączniki do wniosku dostępne w pokoju 8a, lub na stronie internetowej: www.usoswiecim.pl/zakladka„Informacje ogólne”
US w Proszowicach ul. M. Reja 1 32-100 Proszowice	e-mail: us1221@mp.mofnet.gov.pl www.usproszowice.ksu.pl	tel. 12 386-13-10, 12 386-14-02, fax 12 386-10-03 Wzór wniosku o ulgę w spłacie zobowiązań oraz druki niezbędnych oświadczeń można znaleźć pod adresem: www.usproszowice.ksu.pl/us/pliki/z3s.pdf
US w Wadowicach ul. Legionów 22 34-100 Wadowice	e-mail: us1225@mp.mofnet.gov.pl uswadowice.pl	tel. 33 872-39-00, fax 33 873-26-10 Sprawami ulg zajmuje się Wielosobowe Stanowisko Pracy ds. Udzielania Ulg w Spłacie Zobowiązań Podatkowych. Urząd nie dysponuje wzorem wniosku; druki, które należy wypełnić i dołączyć do wniosku, można pobrać ze strony internetowej Urzędu; wniosek wraz z załącznikami można złożyć w Sali Obsługi Bezpośredniej
US w Wieliczce ul. Zamkowa 2, 32-020 Wieliczka	e-mail: us1226@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 279-85-00 fax 12 279-86-66
Drugi US Kraków ul. Krowoderskich Zuchów 2, 31-272 Kraków	e-mail: us1228@mp.mofnet.gov.pl	tel. 12 66-56-000 fax 12 631-54-50
Małopolski US os. Bohaterów Września 80, 31-621 Kraków	e-mail: mus@mp.mofnet.gov.pl www.mus.krakow.pl	tel. 12 681-70-00 fax 12 647-70-56

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Centrum Obsługi Telefonicznej	Pon.–pt. w godz.: 7.00–18.00 Automatyczny System Informacyjny dostępny jest przez 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu	Połączenia z krajowych telefonów stacjonarnych: 801 400 987; połączenia z telefonów komórkowych oraz stacjonarnych krajowych i zagranicznych: 22 560-16-00
Oddziały/inspektoraty/biura terenowe	Adres	Zasięg terytorialny
ZUS Oddział w Krakowie	ul. Pędzichów 27 31-080 Kraków	Gminy: Czernichów, Iwanowice, Jerzmanowice-Przegonia, Krzeszowice, Liszki, Michałowice, Skała, Słomniki, Sułoszowa, Wielka Wieś, Zabierzów, Zielonki Miasto: Kraków - dzielnice: Dzielnica I Stare Miasto, Dzielnica II Grzegorzki, Dzielnica III Prądnik Czerwony
ZUS Inspektorat Kraków – Krowodrza	ul. Świętokrzyska 12 30-015 Kraków	Miasto: Kraków - dzielnice: Dzielnica IV Prądnik Biały, Dzielnica V Krowodrza, Dzielnica VI Bronowice, Dzielnica VII Zwierzyniec
ZUS Inspektorat Kraków – Łagiewniki	ul. Zakopiańska 33 30-418 Kraków - Łagiewniki	Miasto: Kraków - dzielnice: Dzielnica VIII Dębniki, Dzielnica IX Łagiewniki - Borek Fałęcki, Dzielnica X Swoszowice, Dzielnica XI Podgórze Duchackie, Dzielnica XII Bieżanów - Prokocim, Dzielnica XIII Podgórze
ZUS Inspektorat Kraków – Nowa Huta	os. Teatralne 8 31-946 Kraków	Gminy: Igołomia-Wawrzeńczyce, Kocmyrzów-Luborzyca Miasto: Kraków - dzielnice: Dzielnica XIV Czyżyny, Kraków - dzielnice: Dzielnica XV Mistrzejowice, Kraków - dzielnice: Dzielnica XVI Bieńczyce, Kraków - dzielnice: Dzielnica XVII Wzgórze Krzesławickie, Kraków - dzielnice: Dzielnica XVIII Nowa Huta
ZUS Inspektorat Kraków – Podgórze	ul. Zakopiańska 62 30-450 Kraków	Gminy: Biskupice, Gdów, Klaj, Mogilany, Niepolomice, Skawina, Świętynki Górne, Wieliczka
ZUS Biuro Terenowe w Mysłenicach	os. 1000-lecia 15A 32-400 Mysłenice	Gminy: Dobczyce, Lubień, Mysłenice, Pćim, Raciechowice, Siepraw, Sułkowice, Tokarnia, Wiśniowa
ZUS Biuro Terenowe w Miechowie	ul. Podzamcze 14 32-200 Miechów	Gminy: Charsznica, Gołcza, Kozłów, Książ Wielki, Miechów, Raclawice, Słaboszów
ZUS Biuro Terenowe w Proszowicach	ul. Reja 3 32-100 Proszowice	Gminy: Koniusza, Koszyce, Nowe Brzesko, Pałacznica, Proszowice, Radziemice

Inne dane adresowe

Sprawa	Organ/instytucja	Dane adresowe
Dodatek	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa, Referat ds. Dodatków Mieszkańczych,	ul. Stachowicza 18, 31-103 Kraków mieszkańczy tel. 12 616-50-21
Obniżka czynszu	Zarząd Budynków Komunalnych Referat Czynszów Lokali Mieszkalnych	os. Złotej Jesieni 14, 31-828 Kraków tel. 12 616-61-85, 12 616-61-22, fax 12 616-61-29 e-mail: obnizka.czynszow@zbk.krakow.pl lukasz.szewczyk@zbk.krakow.pl
Dodatek energetyczny	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa, Referat ds. Dodatków Mieszkańczych	ul. Stachowicza 18, 31-103 Kraków os. Zgody 2, 31-949 Kraków
Spór przed sądem polubownym	Stały polubowny sąd konsumencki	ul. Wiślna 3, 31-007 Kraków tel. 12 422-66-22
Problemy z dostawcą paliw gazowych, ciepła lub energii elektrycznej do gospodarstwa domowego	Poludniowy-Wschodni Oddział Terenowy Urzędu Regulacji Energetyki z siedzibą w Krakowie	ul. Juliusza Lea 114, 30-133 Kraków , tel. 12 638-80-90 Dodatkowe adresy i telefony do centrali Urzędu Regulacji Energetyki oraz oddziałów terenowych znaleźć można pod adresem: www.ure.gov.pl
Sprawy konsumenckie	Powiatowy i Miejski Rzecznik Konsumentów w Krakowie Centrum Administracyjne, parter, box 49	Al. Powstania Warszawskiego 10, 31-549 Kraków tel. 12 616-92-31, 12 616-92-32
	Klub Federacji Konsumentów	ul. Kapelanka 54, 31-347 Kraków tel. 692-077-004
Upadłość konsumenta	Wydział VIII Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie	ul. Przy Rondzie 7, 31-547 Kraków tel. 12 619-52-09 e-mail: w8g@krakow-srsgov.pl